

■ Dobrovics Győző (1855–1931) arcképe (Magyar földmérők arcképcsarnoka. II. Bp., 1984. 12.)

vatal főnökévé nevezték ki, amelyet 1914-ig vezetett.⁴ Innen a Pénzügyminisztérium Felmérési Főosztályára rendelték be központi felügyelői minőségben.⁵ 1908-ban összeállította a sokszögelések végrehajtási utasításának tervezetét a kataszteri felmérés számára. Az ekkor bevezetett új numerikus részletes felmérés irányítása és ellenőrzése is az ő feladata lett.⁶ Egyéb szakmai tevékenységeként említendő, hogy 1894-től szerkesztette a *Kataszteri Közlöny* című szakla-

pot, és szervezési tevékenysége is szót érdemel: az Országos Felmérési Tisztviselők Internátus és Segélyegylete vezető tisztviselőjeként is tevékenykedett.⁷ 1920-ban vonult nyugdíjba, Alsóörsre költözött, itt is hunyt el 1931-ben.⁸

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára megőrizte mérnöki munkájának eredményeit pl. Salköveskút, Meszlen, Salfa, Söpte, Vassurány, Nemespécseley 1880-as években készült vázrajzain, határleírásain, területszámítási és összeadási jegyzőkönyvein.⁹

Dobrovics Győző nemességadományozási iratainak túlnyomó része fennmaradt. Írásomban ezúttal nem az adományozott teljes szakmai pályafutásának bemutatására vállalkozom, hanem elsősorban a nemességadományozás okát és lefolytatását vizsgálom, bemutatva a korszakban követett eljárást és a különböző iratokat, amelyek ennek a folyamatnak az eseményeit rögzítették.¹⁰

Miniszteri előterjesztés

„Az 1867 utáni nemesítések a magyar minisztertanács hozzájárulásával tett miniszteri előterjesztések alapján történtek. Mindenki kérelmét a foglalkozása szerint illetékes miniszter terjesztette a minisztertanács elé.”¹¹

1867 után nemesség adományozása legtöbbször saját kérelemre történhetett a megfelelő – 2-24 ezer korona közötti – díj megfizetése fejében.¹² Természetesen lehetséges volt „hivatalból” is felterjeszteni ezen elismerésre jelöltek, többek között akkor, ha különleges állami szolgálatban működtek közre. Ilyen esetekben díjmentes adományozás történt. Díjmentességet csak állami tisztviselők és katonatisztek kaphattak.

4 Személyi hírek az országos kataszteri felmérés köréből. *Kataszteri Közlöny*, (= KK) 12. (1903) 9:180.

5 Megemlékezés az Állami Földmérés elhunyt tagjairól. I. ostffyasszonyfai Dobrovics Győző. *Geodéziai Közlöny*, 8. (1932) 1-4:1. (= *Megemlékezés*, 1932)

6 *Megemlékezés*, 1932.

7 ZÁVOCZKI ADRIENN: Az Országos Felmérési Tisztviselők Internátus- és Segélyegylete. *Catastrum*, 3. (2016) 1:35-41.

8 BENEDEKY, 1970. 624.

9 ZÁVOCZKI, 2016. 50.

10 Az ismertetés elsősorban Gerő József, az Országos Levéltár egykori munkatársának összefoglalásán alapul: GERŐ JÓZSEF: Nemességadományozások 1848 után. *Levéltári Közlemények*, 18-19. (1940-1941) 468-472. (= GERŐ, 1940-1941).

11 GERŐ, 1940-1941. 470.

12 GERŐ, 1940-1941. 470.

Dobrovics nemességadományozását a belügyminiszter kezdeményezte előterjesztésében.¹³ A javaslat közvetlen indoka az 1888. évi XIV. törvénnyel becikkelyezett magyar–román határegyezmény VII. cikke értelmében tíz évente lefolytatandó időszakos határvizsgálat 1910. évi levezénylése volt, amelyet Dobrovics kormánybiztosként irányított. Már a tíz évvel korábbi határvizsgálat sikeres lebonyolítása is kitüntetésekkel járt, amelyben Dobrovics Győző szintén részt vett. Akkor műszaki főelőadóként dolgozott Mikó Bálint magyar határbiztos, Csík vármegye főispánja mellett, munkája eredményeként 1901. május 30-án a Ferenc József Rend lovagkeresztjét nyerte el.¹⁴ A tíz évvel azelőtti adományozás alapján a belügyminiszter az 1910. évi munkálatok esetében is „méltányosnak és indokoltnak” tartotta az uralkodói elismerés valamilyen kinyilvánítását, leszögezve, hogy „az 1910. évi határrendezési munkálatok előkészítése és szakszerű ellenőrzése ugyancsak kivételesen fontos és különösen sok munkát igényelt.”¹⁵

A belügyminiszter ismertette Dobrovics Győző szakmai érdemeit. „A román határt érintő Péntek patak ügyének 1902. évben megindult tárgyalását kiváló szakértelemmel és körültekintéssel vezette. 1903-ban a magyar–román határtérkép sokszorosításának, a határleírás kinyomtatásának és az átcsatolt területek telekkönyvi rendezésének tervét ő készítette elő. 1904-ben kiküldetett Bukarestbe a határleírás kinyomtatásának ellenőrzése végett és megbízott a 425 lapból álló határtérkép másolatának az elkészítésével. 1905-ben összehasonlítta Rosetti R[udolf tábornok] román királyi megbízottal a határleírást és a határtérképet. Ugyanilyen munkát végez a román királyi ka-

tonai földrajzi intézetnél és a román külügyminisztériumban is. Az 1910. évi határvizsgálatok előkészítése mellett a munkálatokat mindvégig a legnagyobb buzgalommal, odaadással és különös tapintatossággal vezette.

Kormánybiztosi működéséről csak a legmelegebb elismeréssel lehet nyilatkozni. És hogy az állami érdekeket a határvizsgálatnál mindenütt meg tudta óvni, ezt főleg annak a bizalomnak is tulajdoníthatni, amelyet személye iránt a román kiküldöttek részéről az ő tapintatos és objektív eljárásával biztosítani sikerült.”

A nemesi előnév viselésének engedélyezése

A belügyminiszter előterjesztése kitért a nemességgel adományozható előnév kérdésére is. Általánosságban elmondható, hogy előnév megléte nem nemesi kiváltság volt (mások is viselhettek előnevet), ugyanakkor nemességadományozásra sor kerülhetett előnév adományozása nélkül is.¹⁶ Ha ez is része volt az adományozásnak, „az előnevet a nemességért folyamodó választotta. A gyakorlat szerint mindenki a születése vagy birtoka helyének nevét kérhette előnév gyanánt.”¹⁷ Azt, hogy egy választott előnév jogosan illetné-e meg az adományozottat, az Országos Levéltár szakértő munkatársai véleményezték a jelöltnek az adott helységhez való korábbi vagy aktuális kapcsolódásai alapján, ők jelezték az esetleges közjogi akadályokat is a belügyminiszternek. Ha ellenvetés nem merült fel, a belügyminiszter rendben belevette az előterjesztésbe az előnév adományozhatóságának tényét is.

A levéltárnokoknak a nemesi előnév és a címer adományozhatóságának megállapításában játszott szerepéről ma elsősorban az MNL

13 MNL OL, K 20 Ő Felsége Személye Körüli M. Kir. Minisztérium Elnöki iratok (= K 20), 1914-411 (1913–1931).

14 1905-ben a román király is elismerte tevékenységét, a Román Korona Rend tiszti keresztjét adományozta részére. *Megemlékezés*, 1932. 1.

15 A munkálatokról a *Kataszteri Közlöny* is beszámolt: „(...) nyolc bizottság végezte a határvizsgálatot vármegyénként. A vizsgálatnál négy háromszögöl mérnök felügyelete alatt kijavították az 1900-ban épült, de időközben megrongált határdombokat és határozlopot, törzskönyveztek a királyi kultúrmérnöki hivatalok kiküldöttjeinek közreműködésével az összes vízműveket, a határőrizeti ösvények kiépítését illetőleg pontos tervet készítettek. Az átcsatolt területek békés birtoklása kérdésében is fontos tárgyalásokat folytattak. Öt hónapon át tartott az 1910. évi határvizsgálat és feladatát, mint az előzőt is, sikeresen megoldotta.” A magyar–román határ rendezése. KK, 23. (1914) 1:30.

16 *A m. kir. Belügyminisztérium által igazolt nemesek, 1867–1937.* Szerk.: GERŐ JÓZSEF, Bp., 1938. (= GERŐ, 1938).

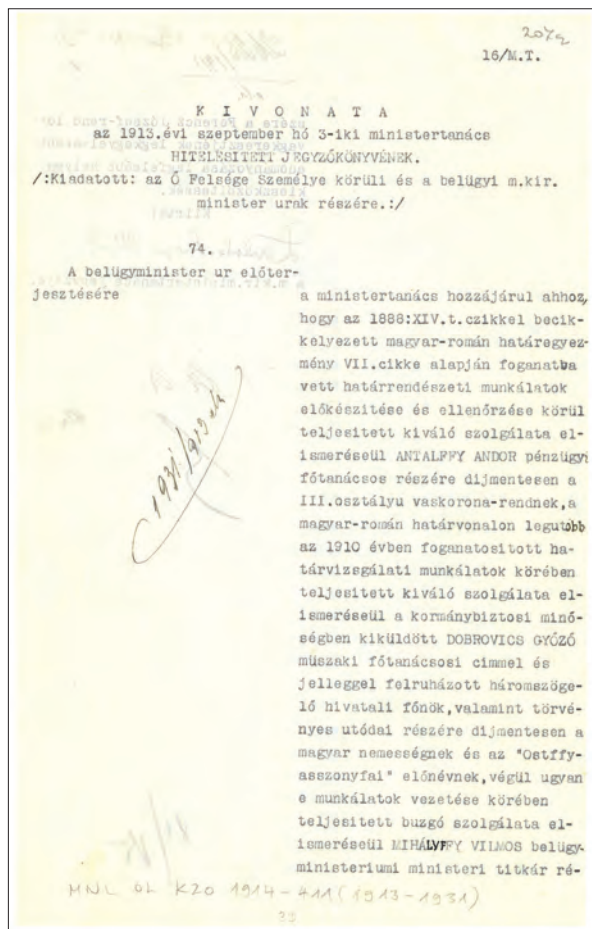
17 GERŐ, 1940–1941. 470.

OL saját levéltárában (Y Szekció, Y 1 Általános iratok, 1875–1944) őrzött dokumentumok szolgáltatnak információt. Emellett természetesen – mivel a levéltár a Belügyminisztériumhoz terjesztette fel ezeket – a Belügyminisztérium Elnöki iratainak (K 148) és Általános iratainak (K 150) nemességadományozási ügyiratai is megőrizhettek levéltári szakvéleményeket. Dobrovics előnévválasztásával kapcsolatban az Országos Levéltárnak nem volt ellenvetése, a belügyminiszter jelentése szerint „Dobrovics Győző által a magyar nemességgel kapcsolatban választott »Ostffyasszonyfai« előnév javaslatba hozatala ellen közjogi szempontból észrevétel nem forog fenn”, tehát az számára adományozható volt.¹⁸

A minisztertanácsi napirend tárgyalása

A belügyminiszter felterjesztését a kormány minisztereinek részvételével működő Minisztertanács tárgyalta 1913. szeptember 3-án, 74. napirendi pontként. A testület hozzájárult ahhoz, hogy „a magyar–román határvonalon legutóbb az 1910. évben foganatosított határvizsgálati munkálatok körében teljesített kiváló szolgálata elismeréséül a kormánybiztosi minőségben kiküldött Dobrovics Győző műszaki főtanácsosi címmel és jelleggel felruházott háromszögelési hivatali főnök, valamint törvényes utódai részére díjmentesen a magyar nemességnek és az »Ostffyasszonyfai« előnévnek [...] legkegyelmesebb adományozása legfelsőbb helyen kieszközöltessék.”¹⁹ Ugyanekkor tárgyalták – szintén támogatólag – a határrendezési munkálatokban részt vett további szakemberek, így Antalfy Andor pénzügyi főtanácsos és Mihályffy Vilmos belügyminisztériumi miniszteri titkár kitüntetési ügyeit is. Antalfy ekkor a III. osztályú Vaskorona Rendet, utóbbi pedig a Ferenc József Rend lovagkeresztje kitüntetést kapta.

A Minisztertanács dualizmus kori jegyzőkönyvi sorozata ma az MNL OL-ban kutatható, ugyanakkor annak napirendi szövegei,

■ Dobrovics Győző nemességadományozási ügyének minisztertanácsi tárgyalása, kivonat a napirendi pontról (MNL OL, K 20 1914-411 /1913–1931/)

valamint a jegyzőkönyvek digitális képei is elérhetőek a www.adatbazisokonline.hu adatbázis-gyűjtemény *Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1867–1944* című adatbázisában. Mivel a korabeli Minisztertanács rendkívül sokrétű munkát végzett, nagy horderejű, központi ügyeket, de viszonylag kisebb jelentőségű szakkérdéseket, alsóbb- és felsőszintű kinevezéseket, kitüntetési ügyeket stb. egyaránt tárgyalt, dualizmus kori kérdések kutatása esetén a jegyzőkönyvek kutatása minden esetben jó kiindulópont lehet, annál is inkább, mert 1867-től kezdve a jegyzőkönyvek – kisebb hiánnyal – gyakorlatilag a korszak végéig rendelkezésre állnak.

18 A nemesi előnév nagybetűs írásmódja Gerő József szerint helytelen, a használat csak a 20. század elején tért el „a kis kezdőbetűvel való régi írás gyakorlatától”. GERŐ, 1938. 21.

19 MNL OL, K 27 Miniszterelnökség Levéltára, Minisztertanácsi jegyzőkönyvek (= K 27) 1913. szeptember 3. 74.

A legfelsőbb elhatározás

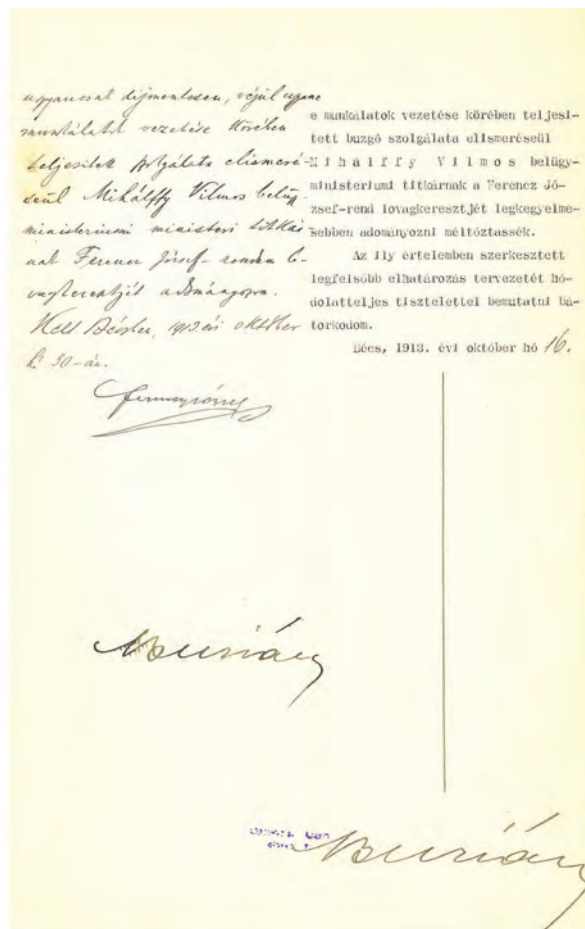
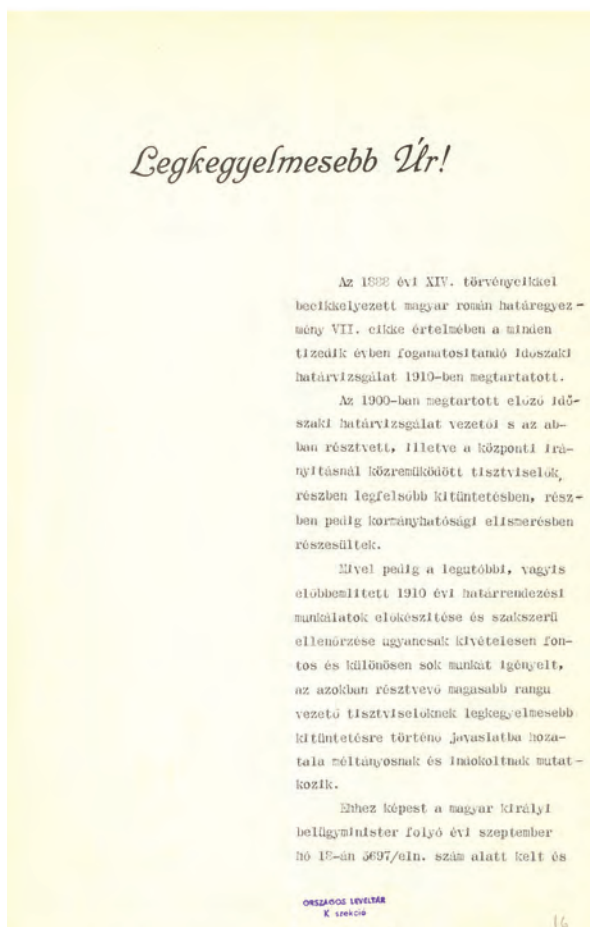
„(...) a Belügyminisztérium mint legfőbb nemesi hatóság a nemességadományozás iránti kérvényeket Bécsbe, az ő felsége személye körüli minisztériumhoz tette át. Ez pedig a király elé terjesztette azokat.”²⁰

Ha a szakminisztérium összeállította az érdemeket tartalmazó felterjesztési anyagot, illetve a nemességi ügyekben illetékes Belügyminisztérium megvizsgálta az elé került részproblémákat (pl. a választott előnév szabályosan adományozható voltát), az ügy a Bécsben – a Bankgasse 4–6. szám alatt, ma a Magyarország Nagykövetségének helyet adó épületben – székelő Ő Felsége Személye Körüli Minisztériumhoz került. Itt megszóvegezték és a

kalligrafikushoz közelítő írásmóddal elkészítették az ún. legfelsőbb elhatározást, amelyet a királyhoz továbbítottak. A szóvegezés alapvetően a szakminiszteri előterjesztésre – az érdemek ismertetése köré – épült. A király egy rövid – aláírásával ellátott – formulában fejezte ki jóváhagyását, majd az iratot visszaküldte az Ő Felsége Személye Körüli Minisztériumhoz.

A címertervezés

„A nemességadományozásról történt legfelsőbb elhatározásról az ő felsége személye körüli minisztérium értesítette a belügyminisztériumot, ez utóbbi pedig az érdekeltet, kit egyúttal felhívott arra, hogy a nemesi diploma kiállítása végett forduljon Bécsbe, az ő felsége

■ Dobrovics Győző nemességadományozására vonatkozó legfelsőbb elhatározás első és utolsó oldala (Bécs, 1913. október 30.) (MNL OL, K 20 1914-411 /1913-2353/)

■ Dobrovics Győző Stefanus Gyula címerfestő által megfestett címerterve (MNL OL, K 20 1914-411 /1913-2353/)

személye körüli minisztérium segédhivatalához és mutasson be 3 példányban lefestett címertervezetet.²¹

Dobrovicstól két különböző, a Háromszögélő Hivatal II. Fő utca 34. alatti épületéből keltezett, az Ő Felsege Személye Körüli Minisztériuma Segédhivatalának címzett levél is megmaradt, amelyekben a nemesi diploma kiállítását érintő adminisztratív lépések iránt érdeklődik.²² (Megjegyzendő, hogy a nemességadományozásról szóló értesítést a Pénzügyminisztériumtól kapta, amely hivatása szerinti felettes szerveként működött, másrészt a ké-

sőbb tárgyalandó díjmentességben is véleményezési joggal bírt.)

Dobrovics kérésére az – Ulrich Mihály királyi tanácsos, segédhivatali főigazgató által vezetett – segédhivatal 1913. december 2-i levelében arról tájékoztatta, hogy „szakértő címerfestő által három példányban megfestett” címertervezet, valamint „ugyancsak három példányban kiállított címerleírás” benyújtására van szükség a Belügyminisztériumhoz „jóváhagyó záradékolás végett.”²³

A nemesi diplomával kiadott címerek formai megtervezése, szabályos színezése szakmai feladat volt, amelyet a Belügyminisztérium felügyelt. A dualizmus kori adományozások első évtizedeiben előfordult, hogy egyes címerterveket nem terjesztettek be a Belügyminisztériumhoz (így sajnálatosan elkerülték az Országos Levéltár szakértői vizsgálatát is), ennek következtében pedig heraldikai vagy közjogi szempontból hibás, de legalábbis aggályos címereket adhattak ki. Ezt a jelenséget egy 1896. évi belügyminisztériumi szabályozás szüntette meg, Dobrovics adományozási ügye idején tehát ez már jól szabályozott folyamat volt.²⁴

„A címert maga az adományos választotta; legtöbbször úgy, hogy a címerkép vonatkozásban volt a nemességszerző foglalkozásával, haditettével, esetleg családi állapotával. Pld. [...] orvos címerében legtöbbször az Aesculap-bot vagy pedig a Hygiei-csésze látható; [...] a kereskedőben Mercur-bot, tengeri vitorlás hajó; a gyárosban fogaskerek [...]. A bíró címerében igen gyakran a csőrében olajágot tartó fehér galamb vagy nyitott Corpus Juris-on álló bagoly, esetleg sas, avagy a bekötött szemű Justitia látható [...]. Sokan címereikben fűgyermeküket csillagokkal, leánygyermeküket pedig stilizált rózsákkal vagy liliomokkal ábrázolták jelképesen.”²⁵

21 GERŐ, 1940–1941. 470.

22 MNL OL, K 20 1914-411 (1913–2353).

23 MNL OL, K 20 1914-411 (1913–2353).

24 Az aggályos címerkiadások problémájához, majd az Országos Levéltár, a Belügyminisztérium és az Ő Felsege Személye Körüli Minisztérium közötti egyeztetések alapján létrejött belügyminiszteri szabályozás (Szabályzat adományozandó nemes címerek felülvizsgálatánál és megállapításánál követendő eljárásról, 1896. július 3.) létrejöttéhez l. MNL OL, Y 1 A Magyar Országos Levéltár levéltára, Általános iratok, 1875–1944 (= Y 1), 1896-I-65. (972/1896) és K 21 Ő Felsege Személye Körüli Minisztériuma, Általános iratok (= K 21), 1896-1012.

25 GERŐ, 1940–1941. 471.

Azonnal

**MAGYAR KIRÁLYI
ORSZÁGOS LEVÉLTÁR.**

Iktatószám 184. 1914.

Határidő: _____
Előadó: _____
Tiszta: J. P.
Egyeztetve: 1897. 6. 26.
Elküldött: F. J.

A beadvány száma: 448. 1897. évi
kele: ju. 25.
beírkozása: 26.

Előírat: _____
Utóírat: _____

Tárgy:

*Belügymin. Levéltára.
Dobrovics Győző nemesi
címerének jóváhagyása
Tanács.
1. 8. 98. —*

Éledeleire

*A 2-3 példányban
bevezetett oklevél-
recept és annak leírás-
a ellen heraldikai
szempontból ismertetel
maga jóvágy felül.*

MNL OL Y 1 1914-184

Alapszám:
184/1897

J. P. 27. M. P. 1897. 7. 11.
J. P. 1897. 7. 11.

■ Az Országos Levéltár Dobrovics Győző nemesi címere ügyében iktatott ügyiratának első oldala (MNL OL, Y 1 1914-184.)

Dobrovics címerét Stefanus Gyula címerfestő művész készítette. A gyakorlat szerint a címerfestők nem álltak az Országos Levéltár alkalmazásában, de az intézmény ajánlhatta őket, ezáltal nyerhettek eseti megbízást, amit – mint később látni fogjuk – rögzített díjjegyzék alapján hivatalból ellentételeztek.²⁶

A Belügyminisztériumhoz benyújtott tervek az Országos Levéltár munkatársai elé kerültek. Dobrovics Győző esetében egy „Azonnal” utasítású ügyiratban intézkedtek és a címertervezés és leírás körül mindent rendben találtak.²⁷ Ha a Belügyminisztérium a címert adományozhatónak ítélte, az ügyet további in-

tézésre áttette az Ő Felseje Személye Körüli Minisztérium segédhivatalához.

Ma a megfestett címerképeket három különálló iratanyagban is érdemes kutatni. Megmaradhattak a Magyar Országos Levéltára saját levéltára Nemességigazolási iratok (Y 5) Címermásolat gyűjteményében (b), az Ő Felseje Személye Körüli Minisztérium állagaiban (K 20, K 21) vagy a Belügyminisztérium Elnöki irataiban is (K 148).

A címer mint képi ábrázolás mellett ún. címerleírás is készült, amelyet bevezettek a nemesi oklevélbe is. Dobrovics Győző címerének leírása: „Álló, csücskös talpú pajzs, melynek vörös mezejében a pajzs alját elfoglaló természetes sziklahegy csúcsán jobbra fordult, kiterjesztett szárnyú, vörös nyelvét kiöltő, arany sas áll; fölötte pedig két hatágú arany csillag lebeg. A pajzsra helyezett, jobbra fordult, koronás, nyílt lovagsisak dísz: a koronából kinövő, kiterjesztett fekete sasszárny pár. A sisak takarója: mindkét oldalt vörös-arany.”

A nemesi oklevél kiállítási költségei

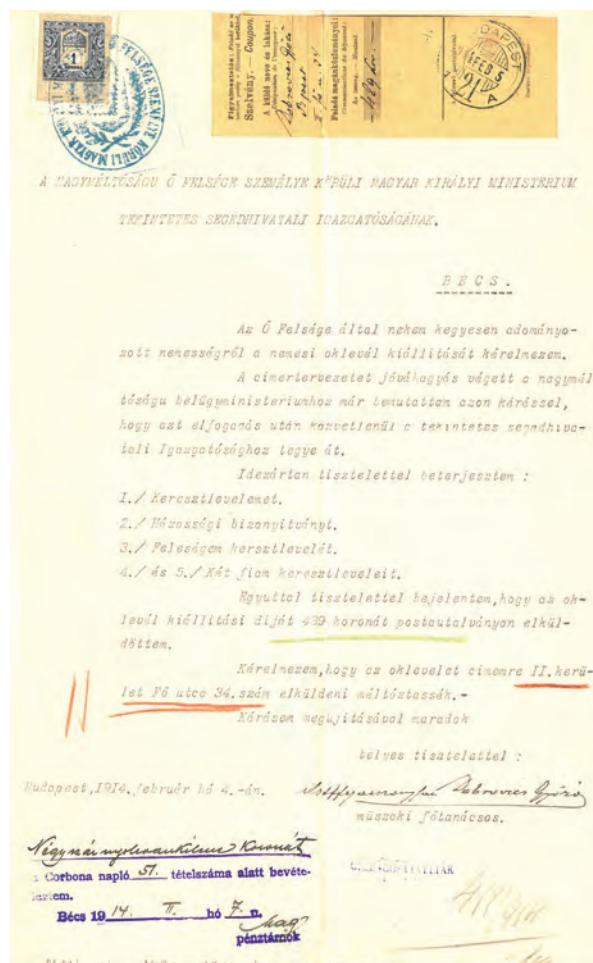
A segédhivatal az instrukciókat tartalmazó fenti levelében arra is kitért, hogy a nemesi oklevél kiállításához – amely ott helyben, Bécsben történt meg – „házassági bizonyítványát, neje keresztlevelét, élő gyermekeinek keresztlevelét, valamint az oklevél kiállításának (...) költségösszegét” szükséges benyújtani.²⁸ Ehhez a díjtételeket tartalmazó díjjegyzéket is megküldték. Dobrovics Győző a szükséges iratokat rendben betervezte és csatolta a nemesi diploma kiállításáért felszámolt díj befizetését igazoló vényt is. (A gyakorlat szerint a benyújtott anyakönyvi iratokat később visszaküldték a címzettnek, így ezek az aktában nem őrződtek meg.)

Az iraton látható, hogy a befizetett összeg 489 koronát tett ki. Bár Dobrovics ügyiratában nem találtunk részletező adatokat vagy a díjjegyzék szövegét, más esetekből következtetve

26 SZEKERES ATTILA: *Keöpeczi Sebestyén József, a címerművész*. Barót, 2014. 14.

27 MNL OL, Y 1 1914-184.

28 MNL OL, K 20 1914-411 (1913–2353). Az e fejezetben említett, külön nem jelölt iratok ezen az ügyiratszámmon fekszenek.

- Dobrovics Győző levele az Ő Felsége Személye Körüli Minisztérium Segédhivatalának, 1914. február 4. (MNL OL, K 20 1914-411/1913-2353/)

valószínűsíthető, hogy az alábbi díjtételekből állt össze az ismert összeg:²⁹

1. Kiadványozási díj: 189 K
2. Két ív pergamen: 20 K
3. Szépiró díja az oklevél kalligráfiai kiviteléért: 140 K
4. Címerfestő díja az oklevél címerének festéséért: 60 K
5. Bőrkötés, nagy függő pecsét és bőrtok: 80 K.

A segédhivatal 1914. február 10-én nyugtázta a díj befizetését, a családi állásra vonatkozó adatokat pedig a következőkben állapít

totta meg: „Ostffyasszonyfai Dobrovics Győző és hitese nejétől, született Marton Ludovikától származó József és Károly nevű fiai.” A címerben a gyermekeket jelölheti a két csillag.

Bevezetés a Királyi könyvekbe

„Ha a bemutatott címertervek a heraldika szabályainak megfeleltek, úgy a díjak és illetékek lefizetése után kiállították az ünnepélyes alakú, díszes formájú címeres nemeslevelet, melyet a nemességet szerzőnek adtak át, másolatát pedig az úgynevezett Királyi Könyvekbe jegyezték be.”³⁰

A nemesi diploma átvételét az adományozott ún. vétbizonylat aláírásával igazolta. A dokumentumot elhelyezték az ügyiratban, segítségükkel tehát elvileg minden fennmaradt úgy adományozottjának aláírása megismerhető.

A Királyi könyv (*Liber Regius*) a királyok adomány- és fontosabb kiváltságleveleinek nyilvántartására rendelt másolati könyv. 1527-től 1848-ig a Magyar Udvari Kancellárián (67 kötetben), 1867-től 1918-ig pedig az Őfelsége Személye Körüli Minisztériumban (6 kötetben) őrizték és vezették. A dualizmus kori kötetek az I. Ferenc József és IV. Károly által adományozott, illetve engedélyezett nemességeket, bárói, grófi, hercegi rangemeléseket, nemesi előneveket, címereket, nemesi névváltoztatásokat és címeket tartalmazzák. A diplomákat 1916. július 7-ig vezették be a könyvekbe, a később keletkezett okleveleket csupán a minisztérium megszűnése után, pótlólag rögzítették a Királyi könyvek utolsó kötetében. A köteteket 1921-ben szállították Budapestre és helyezték el az Országos Levéltár őrzetében. A Királyi könyvek névmutatóját Gerő József publikálta 1940-ben.³¹

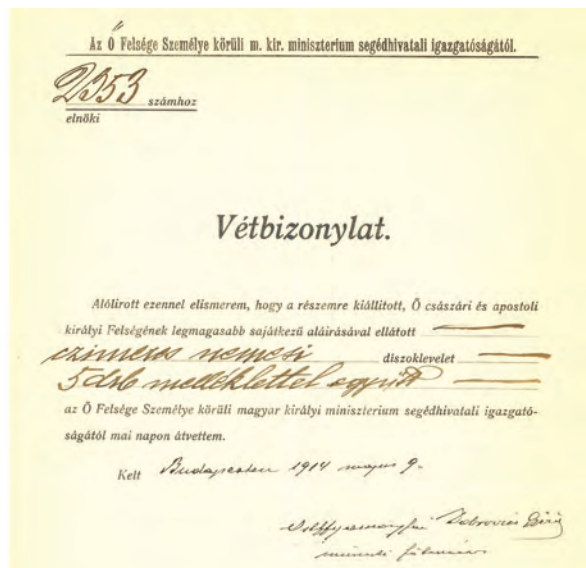
Nemességet csak megkoronázott király adományozhatott.³² Egy-egy adományozásról készült bejegyzés tartalmazza a király ún. nagy címét, az adományozott nevét, rangját, címét,

29 MNL OL, K 517 Ő Felsége Személye Körüli Minisztérium, Segédhivatali iratok (= K 517) 1. cs. Szentgyörgyi

30 GERŐ, 1940–1941. 471.

31 GERŐ JÓZSEF: *A Királyi könyvek. Az I. Ferenc József és IV. Károly király által 1867-től 1918-ig adományozott nemességek, főnemességek, előnevek és címerek jegyzéke.* Bp., 1940. (= GERŐ, 1940).

32 GERŐ, 1938. 16.

- A nemesi diploma átvételét igazoló, Dobrovics Győző által aláírt vétebizonylat (MNL OL, K 20 1914-411 /1913–2353/)

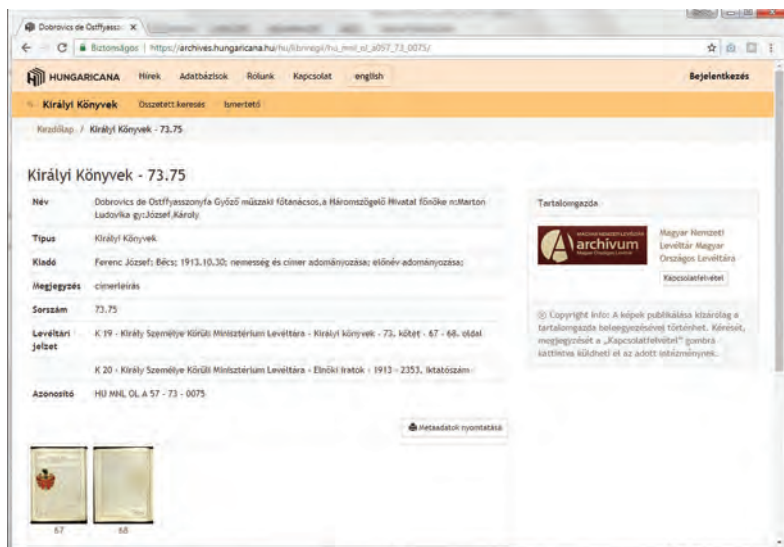
foglalkozását, az adományozást alátámasztó érdemek felsorolását, néha akár pályájának jelentősebb momentumait is, címer megléte esetén a címerleírást, a megerősítés módját, keltezés stb.

A kötetek a mai kutatók számára is figyelemre érdemes, díszes bejegyzéseket tartalmazó oldalai teljes terjedelmükben elérhetőek a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon.³³ A képi anyagot adatbázis egészíti ki. Kutatásra a *Királyi könyvek* kötetait állományvédelmi okokból ma már a levéltár nem bocsátja rendelkezésre, azonban közművelődési rendezvények, kiállítások során időnként megtekinthetők.

Kapcsolódó nemesítési iratok

Egy-egy dualizmus kori, az Ő Felsége Személye Körüli Minisztérium szintjén zajló nemesítés ügyére nemcsak a *Királyi könyvekben* találunk adatokat, hanem a minisztérium

Elnöki iratok című állagában is az MNL OL K 20 levéltári törzsszám alatt. (Az 1885 előtti nemesítések esetén pedig az MNL OL K 21 Ő Felsége Személye Körüli Minisztérium, Általános iratok állagban.) Az adományozásokhoz általában legalább tizenöt oldal terjedelmű ügyirat tartozik, amely mintegy előkészítő, illetve „háttéranyaga” a *Királyi könyvekben* megjelenő végső bejegyzésnek. Dobrovics Győző fent ismertetett levelezését, a minisztertanácsi napirend kivonatát, az önálló lapon látható címerleírást és címertervet, de még az uralkodó által kiadott legfelsőbb elhatározást is ezen ügyiratokban találjuk. Mivel ezek gyakran levélangot is tartalmaznak (még ha azok jórészt adminisztratív ügyeket tárgyalnak is), jelentősége kiemelkedő a leszármazot-

- Felvétel a *Királyi könyvek* adatbázisában lefutott keresés során feltárt jelzetekről (www.hungaricana.hu)

tak, érdeklődők számára. A *Királyi könyvek* adatbázisában nemcsak a *Királyi könyvek*re mutató K 19, de a fenti ügyiratokra vonatkozó K 20, K 21 jelzeteket is rögzítették. Az iratok – terjedelmüknel fogva – egyelőre nem érhetőek el internetes felületen, de a jelzet alapján személyes kutatásra rendelkezésre állnak az MNL OL Bécsi kapu téri épületében.

33 <https://hungaricana.hu/hu/adatbazisok/kiralyi-konyvek/>